

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دوره‌های آزاد مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

نیم‌سال دوم ۱۴۰۴-۱۴۰۵

شرح گلشن راز شبستری

دکتر سید محمود یوسف‌ثانی

عضو هیئت علمی مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

سه‌شنبه‌ها: ساعت ۱۶ الی ۱۸

شروع دوره: ۲۸ بهمن ۱۴۰۴

مؤسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران

گلشن راز منظومه‌ای است عرفانی که توسط شیخ محمود شبستری در پاسخ به سؤالات پانزده‌گانه رکن‌الدین امیر حسین هروی در حدود هزار بیت سروده شده است. هر چند این منظومه مختصر است، ولی در آن به مهم‌ترین مفاهیم و مسائل عرفانی در دو حوزه عرفان نظری و عملی پرداخته شده است. همین ایجاز سبب شده است که از روزگار سرایش آن تا کنون شروح بسیار بر این اثر نوشته شود و هر شارحی به اقتضای ذوق و دریافت خود به گونه‌ای در شرح و تفسیر آن بکوشد. شبستری با توجه به تحصیلات و مطالعات خود تا حدود زیادی متأثر از تعالیم مکتب عرفان نظری ابن عربی و شارحان اوست و همین امر به این منظومه صبغه نظری و تعلیمی بیشتر بخشیده است. با این همه او در دایره تعالیم عرفان نظری محصور نمانده و از تعالیم مکتب عرفان خراسانی نیز بهره بسیار برده و آنها را در اثر خویش منعکس کرده است. از این روی می‌توان منظومه او را خلاصه و تلفیقی از تعالیم هر دو مکتب عرفانی و نیز تعالیم حکمت خسروانی و اشراقی ایرانی دانست. از جهت سبک بیان و شیوه گفتار نیز سبک شعری او بسیار نزدیک به سبک شعری عطار و متأثر از آن است.

در این دوره سعی بر آن است تا مضامین این اثر سترگ عرفانی به ترتیب طرح در آن از فکر و ذکر و خود و سفر و وحدت و کثرت و اتصال و اتحاد تا رخ و زلف و خط و خال و امثال آنها که در سؤالات پرسش‌کننده مطرح شده است با استفاده از شروح معتبر مطرح شود و نیز میان آرای شیخ با آرای برخی از عارفان بزرگ دیگر به قدر مقدور مقایسه و تطبیق صورت گیرد.